

כ"א בחשוון, התש"פ
19 בנובמבר, 2019
מספר תלונה: 3/19

**ביקורת על התנהלות מח"ש במהלך משפט בו הואשם רכז מודיעין בעבירות חמורות
ובראשן עבירת שוחד**

סנגור פנה לנציבות בתלונה על התנהלות מח"ש במסגרת ניהול משפטו של מרשו, רכז מודיעין במשטרת ישראל (להלן: "הנאשם"), שהואשם בכך שהעביר מידע אודות מקור משטרתי לראש ארגון פשע תמורת בצע כסף. לטענתו של הסנגור, מח"ש פעלה בזדון על מנת להכשיל את הגנת הנאשם מתוך כוונה להוביל להרשעתו בכל מחיר.

מח"ש בהתייחסותה ביקשה לדחות את התלונה על הסף ולגופה. לטענתה, אין על הנציבות להדרש לתלונה משום שחלקים ניכרים הימנה מתייחסים לסוגיות שנדונו והוכרעו בבית המשפט, וכן מאחר שעיקרי התלונה נוגעים להחלטות שהתקבלו במסגרת שיקול דעתה המקצועי של מח"ש. מעבר לכך, מח"ש פירטה והבהירה בהתייחסותה את עמדותיה בסוגיות השונות עליהן הלך הסנגור, והצהירה כי פעלה באופן מקצועי ועל יסוד שיקולים עניינים בלבד.

בהחלטתו התייחס הנציב לעיקרי הסוגיות שהועלו בתלונה, כדלהלן:

א. המנעות מח"ש מהעברת חומר חקירה רלוונטי לידי ההגנה.

בתלונתו הלך הסנגור כי תמלילי שיחות שנקלטו בהאזנת סתר, ושהיה בכוחם לסייע להגנה, לא הועברו לרשותה במסגרת חומר החקירה שקיבלה עם תחילת המשפט.

מבירור התלונה עלה, כי בשל רצף כשלים לא הועמדו לעיון ההגנה, **במשך כשנתיים וחצי מאז תחילת המשפט**, תמלילי שיחות אשר היוו חומר חקירה מהותי.

בנסיבות אלו, קבע הנציב כי לא ניתן להקל ראש בשרשרת הפגמים שנתגלתה בבירור התלונה, ובכלל השלכותיה על זכויותיו של הנאשם.

בשל רצף כשלים, לא הועמד לעיון ההגנה חומר חקירה מהותי שהיה עשוי לסייע להגנת הנאשם. שיחות שהוקלטו בהאזנת סתר, ושחשיבותן להגנת הנאשם הייתה מחוורת וברורה, לא הועברו לעיון ההגנה. בהמשך, נגלה, כי משקלט של מח"ש מצא, על פי ההנחיות המקצועיות שניתנו לו, לתמלל את אחת השיחות, ואולם, בשלב מאוחר יותר,

בנסיבות עלומות, נאמר לו לשנות את סיווג השיחה ל"לא רלוונטית", כך שהשיחה על תמלילה הוסתרו מההגנה.

הילכך, קבע הנציב כי התלונה לעניין אי קבלת השיחות המוקלטות הינה מוצדקת.

לאור זאת, ועל פי סעיף 19(א) לחוק הנציבות, המליץ הנציב לפרקליט המדינה לבחון פרסום הנחיות בנושא סיווג ומיון שיחות שנתקבלו בהאזנות סתר, תוך ציון חשיבות תיעוד הליך הסיווג, ובמיוחד תיעוד שינויים שעורכים המשקלטים בסיווג השיחה והטעמים להם.

ב. מחיקת ידיעות ממחשבי המשטרה והצהרה לא נכונה בבימ"ש

הסנגור הלין על כך, שמח"ש מסרה לו מידע שגוי, ואם לא די בכך, הצהירה בבית המשפט הצהרות לא נכונות.

בבירור התלונה הסתבר, כי מח"ש הסתמכה על בדיקה שביצעה המשטרה, ובעקבות זאת, מסרה לסנגור מידע שגוי, והצהירה בבית המשפט הצהרה לא נכונה. רק בשלב מאוחר יותר, ביצעה מח"ש בדיקה מקיפה יותר, שבמסגרתה עירבה גורמים בעלי רמת הרשאה גבוהה יותר במערכת הממוחשבת, וזו האירה הצהרותיה הבלתי נכונות בבית המשפט, קודם לכן.

הנציב קבע בהחלטתו, כי התלונה הציפה כשל מובנה בעבודת מח"ש, שהוביל למסירת מידע שגוי להגנה, וחמור מכך, הצהרות לא נכונות בבית המשפט.

הילכך קבע הנציב, כי התלונה בנושא זה מוצדקת.

בנסיבות אלו, המליץ הנציב לפרקליט המדינה לשקול פרסום הנחיה לפיה הצהרה של מח"ש בבית המשפט, המתבססת על בדיקה במאגרי מידע, תימסר אך ורק לאחר שהובטח כי בדיקתה בוצעה על ידי גורמים בעלי רמת הרשאה מתאימה.

ג. פגמים בהסדר הטיועון עם אחד הנאשמים הנוספים

הסנגור הלין בתלונתו, כי מח"ש הגדירה הסכם עם אחד הנאשמים האחרים בתיק כ"הסדר טיועון", למרות שאותו הסכם הינו למעשה הסכם עד מדינה.

בהחלטתו קבע הנציב, כי בנסיבות שהובאו בפניו, אין מנוס מלציין, כי הסדר הטיעון שנערך עם הנאשם הנוסף הינו במהותו הסכם עד מדינה.

באלה הדברים, קבע הנציב, כי נפל פגם בהגדרתה של מח"ש את ההסכם כ"הסדר טיעון", הגדרה ששחררה אותה מחובתה לתעד את המגעים לעריכתו, וכן כי תיעוד מגעים אלו וכלל סעיפי ההסכם הינם בגדר חומר חקירה שהיה להעמידו לעיון ההגנה.

עוד קבע הנציב לעניין זה, כי הסכם עם עד נבחן בהתאם לטיבו ולמהותו. לא ניתן לשנות מהותו של הסכם על כלל הנפקויות המשפטיות העולות הימנו בדרך של מתן כותרת, בעניין זה "הסדר טיעון", שכביכול היה בו כדי לשחרר את מח"ש מהדרישות הקבועות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה ביחס לעריכת ותיעוד הסכמי עד מדינה ומדרישות מהותיות אחרות שבהנחיה, כגון החובה לאשר את ההסכם, ככלל, על ידי פרקליט המחוז.

הילכך, התלונה לעניין זה נמצאה מוצדקת.

הנציב המליץ ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט המדינה לחדד את ההנחיות בדבר הגדרתו של הסכם עד מדינה וחשיבותו ואת חיוניות האבחנה המהותית בין הסכם מסוג זה לבין הסדרים משפטיים אחרים על מנת למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד.

ד. חסיון חומר החקירה והצהרות מח"ש ביחס אליו

הסגור הליך בתלונתו, כי מח"ש גבתה הודעה של מקור שהיה בה כדי לתמוך ממשית בהגנתו. חרף זאת, ההודעה של אותו מקור נחסתה, מבלי שנמסרה לו פראפרזה בעניין תוכנה, ולמעלה מכך, מבלי שנמסרה לו פראפרזה על עצם גביית ההודעה מאותו מקור.

הנציב מצא את התלונה לעניין זה מוצדקת.

הנציב קבע בהחלטתו, כי אליבא דכולי עלמא, לפראפרזה תפקיד חשוב בשמירת זכויות נאשם בהליך המשפטי, קל וחומר שאין לנהוג בה כמצוות אנשים מלומדה.

עוד קבע הנציב, כי נכון היה לנסח באופן מפורש כי נגבתה הודעה של מקור, כך שיתאפשר לסגור לדעת כי אכן נגבתה הודעה שכזו מבלי לפגוע באינטרסים החשובים העומדים ביסוד החיסיון.

נוכח הדברים, המליץ הנציב לפרקליט המדינה לשקול פרסום הנחייה בשאלת היקף הפירוט הנדרש בפראפרזות הנמסרות להגנה אודות חומר חקירה אשר נחסה על ידי המדינה.

הסנגור הלך עוד, כי מח"ש חסתה את הודעתה של קצינת משטרה, עמיתתו של הנאשם, למרות שחלק מהודעתה תמך בגרסת ההגנה של הנאשם.

בהתייחסותה גרסה מח"ש, כי הודעת קצינת המשטרה אינה תומכת בגרסת ההגנה, וכן כי מאחר שבמקרה זה ידע הסנגור על דבר גביית ההודעה, היה באפשרותו לפנות לבית המשפט בבקשה להורות על גילוייה.

הנציב קבע, כי מוטב היה שטענה זו מפי מח"ש לא תטען. שכן, ב"כ מח"ש ציינה בפני הסנגור, כי "שאר חלקי העדות מורכבים מראיות מסבכות (מאוד) את מרשך, כך שלא תהיה בעיה להוציא עליהם חסיון".

הנציב קבע, כי מח"ש שגתה משהבהירה לסנגור שחשיפת תוכן ההודעה עלולה להזיק לו ולנאשם, מאחר שהיה בהצהרה זו כדי לרפות את רצונו של הנאשם ובא כוחו לעתור לבית המשפט להסיר את החסיון, תוך נטילת סיכון שמא יש בדברים שנחסו כדי לפגוע במרשו. הודעה זו לסנגור, היתה בבחינת הצהרה של "למעלה מן הצורך", בלשון המעטה.

עוד קבע הנציב, כי ראוי היה כי במסגרת חילופי הדברים בין הסנגור לבין מח"ש, הגם שהתנהלו שלא בפני בית המשפט ואולי דווקא משום כך, יישמרו הגדרות המפרידות, גם כשהן, כאמור, עטופות בהערכה הדדית וברגשי כבוד, תוך הקפדה על התבטאות זהירה ומדויקת, קל וחומר שעה שהיא מתייחסת לשאלת התכנות ראייה כזו או אחרת לסייע להגנת הנאשם.

לאור האמור, ובמבט הצופה פני עתיד, המליץ הנציב לפרקליט המדינה להסב תשומת לב מיוחדת של כלל הפרקליטים לאופן התבטאות נכונה באוזני עמיתיהם הסנגורים, ובעיקר להימנע ממסירת מידע "עודף" הנתון לפרשנות, ואשר עלול להשליך על הצעדים המשפטיים שינקטו או שימנעו מלנקוט סנגורים לטובת לקוחותיהם.